

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

יבמות - י"ח

1. שמעון שכבר היתה לו אשה, עשה מאמר לאשת ראובן, נולד אח לוי ומת שמעון, אשת שמעון, מדרבנן נחשבת צרתה של אשת ראובן [שהיא ערוה על לוי של 'אשת אחיו שלא היה בעולמו'] ולפיכך חולצת ללוי ולא מתייבמת. מה הדיון אם לא עשה מאמר? לה"א - משמע שאשת שמעון יכולה אף להתייבם ללוי ואינה נחשבת צרתה של אשת ראובן מחמת הזיקה. ולפ"ז 'אין זיקה'. למסקנא - אף אם לא עשה מאמר חולצת ולא מתייבמת, והטעם שנכתב בברייתא שעשה, לאפוקי מבית שמאי הסוברים 'מאמר קונה קנין גמור'.
2. מצינו ברייתא שמפורש בה שבמקרה הנ"ל שלא עשה מאמר, אשת שמעון או חולצת או מתייבמת. כדעת מי נשנתה הברייתא? רבה - כדעת ר' מאיר הסובר 'אין זיקה' ולפיכך אף מתייבמת. הקשה עליו אב"י - מצינו סתם משנה [ר' מאיר]: ארבעה אחים שנים מהן נשואים שתי אחיות ומתו הנשואין האחיות. הרי אלו חולצות לשני האחים הנותרים ולא מתייבמות, כיון שכל אחת 'אחות זקוקתו' של היבם. ואם לר"מ אין זיקה, הרי כ"א נפלה מאח אחר, ומדוע שלא כ"א תתייבם לאח אחד? תירץ רבה - הטעם שר"מ אסר לייבם מחשש שלאחר שאח אחד ייבם את אשת המת הראשון, ימות השני ואז יתבטל מצות יבמין לאשתו כיון שהיא אחות אשתו של האח שצריך עתה לייבם. הקשה אב"י - אם לר"מ אין זיקה - אינו חושש שיתבטל מצות יבמין, שהרי כך מצינו דעת ר"ג - בענין הנשוי ליתומה קטנה ואחותה הגדולה נפלה לו ליבום, אם מאנה, יכול לייבם. אם לא מאנה, תמתין היבמה עד שהקטנה תגדל ואז תצא היבמה משום אחות אשה - ומותר לבעול הקטנה ולבטל יבמין. תירץ רבה - יתכן שדעות שונות הם, לר"ג מותר לבטל מצוות יבמין אף ב'ודאי', לר"מ אסור אפילו אם ספק שיתבטל.
3. מהיכן למד רב יהודה שיש זיקה? שומרת יבם שנפלה לפני כמה יבמים, וקדש אחד מהם את אחותה, פסק ר' יהודה בן בתירה אומרים למקדש המתן מלכונסה עד שאחיק ייבם או יחלוץ - כיון שהיא אחות זקוקתן. שמואל אמר הלכה כר' יהודה בן בתירה - וכנראה ממנו למד רב יהודה שיש זיקה. ואין לומר שזו מחלוקת אמוראים בדעת רב, לאחר ששמואל פסק בפירוש 'יש זיקה'.
4. בגירסת רב כהנא נאמר בפירוש אמר רב יהודה אמר שמואל - אסור באמה, ולטעמו שהלכה כרבי יהודה ב"ב. מדוע הוצרך שמואל לב' אופני 'יש זיקה?' 'הלכה כר' יהודה בן בתירה' - מלמד שיש זיקה אפילו ביותר מיבם אחד. 'שומרת יבם שמתה אסור באמה' - הזיקה אינה פוקעת לאחר מיתת היבמה.
5. משנה - אופן נוסף של 'א"א של היה בעולמו': יבם שמעון את אשת ראובן, ואח"כ נולד אח לוי מת שמעון ונפלות שתי נשים ליבום לפני לוי. מה דינך? תנא קמא - אשת ראובן [לפני שמעון] יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה משום צרתה. [עשה מאמר, שניה חולצת ולא מתייבמת] ר' שמעון - במקרה ששמעון ייבם, ומת לאחר שנולד לוי, מייבם או חולץ לאיזו מהן שירצה.
6. האם ר' שמעון חולק אף באופן במשנה הקודמת שלוי נולד לפני היבום? חולק אף בקודמת. והראיה: המשנה הראשונה למי נכתבה, אין לומר לרבנן, כיון שאם ביבם ואח"כ נולד, כשלוי נולד מצאה בהיתר שנשואה ואינה זקוקתו, מכל מקום אסרו רבנן, בודאי כך גם בנוולד ואח"כ יבם, שמצאה באיסור. אלא בוודאי לחדש את ר' שמעון אף במשנה הראשונה. הטעם שר' שמעון לא הזכיר את דבריו במשנה הראשונה - כיון שהמתין לחכמים שיסיימו כל דבריהם.
7. באיזה אופן לר' שמעון יש ערות 'אשת אחיו שלא היה בעולמו'? א. אדם יחיד שלאחר מותו נולד לו אח, אסור לנולד לייבם אשת המת. ב. שני אחים, מת אחד, נולד שלישי, והשני לא יבם ולא מת, הנולד לא מייבם.
8. מה טעמו של ר' שמעון שמתיר לייבם בשני המקרים שאסרו רבנן? יבם ואח"כ נולד - כיון שלוי מצא את אשת ראובן במצב של 'היתר'. נולד ואח"כ יבם - יש זיקה, חזיקה ככנוסה ולכן אף קודם היבום נחשבת ככנוסה ו'היתר' כלפי לוי. והקשה רב יוסף - שאפילו בזיקה ומאמר יחד הסתפק ר"ש אם נחשב ככנוסה. כפי שמובא במשנה להלן לגבי ג' אחיו. [יובא בדף הבא]